

WITSTAARTKIEVIT *CHETTUSIA LEUCURA* EEN NIEUWE SOORT VOOR NEDERLAND

White-tailed Plover *Chettusia leucura* a new bird in The Netherlands

L. J. DIJKSEN en J. G. WITTE
(Staatsbosbeheer, Texel)

INLEIDING

Van 9 t/m 12 juli 1975 verbleef in het Grote Vlak op Texel een Witstaartkievit *Chettusia leucura*. Het Grote Vlak is een brede, vochtige duinvallei juist achter de zeereep en, als gedeelte van het natuurreservaat De Bollekamer, niet toegankelijk voor het publiek.

Begin juli stond alleen in de laagste delen van het terrein nog enkele centimeters water. De vegetatie bestond voornamelijk uit Waternavel *Hydrocotyle vulgaris* en Vergeet-mij-nietjes *Myosotis spec.* Het was in één van deze plasjes waar de bewaker van het terrein, J. G. Witte, de Witstaartkievit op 9 juli opmerkte. Ook op 10 en 11 juli nam hij de vogel op dezelfde plaats waar. Op 12 juli had DijkSEN dienst als bewaker en ook hij nam de Witstaartkievit van 9.30 tot 10.00 uur waar. Hij fotografeerde de vogel op een afstand van ongeveer 25 meter (Fig. 1). Hij kent de soort goed uit de overwinteringsgebieden in Irak en Pakistan. Om 13.30 uur bezocht hij het

Fig. 1. *Chettusia leucura*, 12 juli 1975, Het Grote Vlak, Texel. Vergroot van kleurendia.

Fig. 1. *Chettusia leucura*, July 12th 1975, Het Grote Vlak, Texel. Enlarged from colourslide.

Foto: L. J. DIJKSEN

plasje, waar de vogel zich meestal ophield, nogmaals in gezelschap van Mej. S. M. Overbeeke en A. J. Dijkzen. Ook zij kregen de vogel goed te zien. De volgende dag werd hij niet meer waargenomen.

WAARNEMING

De volgende beschrijving werd gemaakt. Opvallend lange gele poten; rug, kop, borst en schouders donker zandkleurig met iets van een paarse gloed over de borst; hals iets lichter; buik vuilwit; duidelijke lichte wenkbrauwstreep, contrasterend met donkerder kruin; vleugeluiteinden zwart; staart niet buiten de vleugels uitstekend, nauwelijks zichtbaar, wit; snavel zwart; ogen donker bruinrood.

Alle waarnemers zagen de vogel ook in de vlucht. Poten ver buiten de staart uitstekend; hielgewricht net iets buiten de onderstaartdekveren uitstekend; zeer opvallend vleugelpatroon; bovenzijde: handpennen zwart, armpennen wit, dekveren en schouders zandkleurig; het was niet goed waarneembaar tot hoever de witte en zwarte partijen zich precies uitstrekten; het wit leek de vleugelboeg bij het polsgewricht te bereiken; onderzijde van de vleugel geheel wit met zwarte handpennen.

Dijkzen zag, dat de Witstaartkievit even werd achtervolgd door een Kievit. Hij was duidelijk kleiner en slanker; vleugels relatief langer en smaller, wel enigszins afgerond. Het geluid, dat alleen tijdens de vlucht werd gehoord,

Fig. 2. *Chettusia leucura*, dec. 1972, omgeving Chibbaïsch, Hor al Hammar, Irak. Vergroot van kleurendia.

Fig. 2. *Chettusia leucura*, Dec. 1972, surroundings of Chibbaïsch, Hor al Hammar, Iraq. Enlarged from colour slide.

Foto: L. J. DIJKSEN

was een op de roep van de Kievit gelijkend, wat laag „kwie-wuk, kwie-wuk”. Bij verontrusting „knikte” de vogel als een Tureluur alvorens weg te vliegen. Na enige tijd keerde hij dan steeds naar hetzelfde plasje terug. De Witstaartkievit sloot zich niet aan bij in andere plasjes fouragerende Kemphanen.

DISCUSSIE

Hoewel het hier dus een juliwaarneming betreft, was de vogel niet in broedkleed. De wenkbrauwstreep was echter wel duidelijker dan die bij overwinterende vogels in Irak en Pakistan (Fig. 1 en 2). Dijkse vond de Texelse Witstaartkievit bovendien wat warmer van kleur, vooral op de borst. Zowel in de zit als in de vlucht werd totaal geen rui waargenomen. Wellicht is daaruit te concluderen, dat het hier een nog niet-geslachtsrijpe 2^e- (of 3^e-?) jaars vogel betrof (Glutz von Blotzheim, Bauer & Bezzel, 6, 1975, blz. 400).

In de zit hadden zowel de op Texel waargenomen vogel, als die gezien in Irak en Pakistan, een veel gedrongener houding dan die op afbeeldingen in verschillende boeken (Ali & Ripley, 6, 1969, blz. 209; Dementiev & Gladkov, III, 1969, blz. 102; Glutz von Blotzheim, Bauer & Bezzel, 6, 1975, blz. 399). Met betrekking tot de bovengenoemde afbeeldingen valt er ook nog op te merken, dat bij een normaal gesloten vleugel de witte armpennen niet of nauwelijks te zien zijn. Ook het zwarte randje daarboven, gevormd door vlekjes op de witte dekveren, wordt dan meestal geheel bedekt door de andere dekveren. In de vlucht is dat streepje eveneens nauwelijks waarneembaar.

De Witstaartkievit is een broedvogel van steppengebieden oostelijk van de Kaspische Zee en het Aralmeer in de U.S.S.R. en van gedeeltes van Iran, Irak en Syrië. De soort overwintert in het Nijldal en van Mesopotamië oostelijk langs de Perzische golf tot Pakistan en N.W. India. Sedert kort zijn in de U.S.S.R. broedgevallen geconstateerd, westelijk van het normale broedgebied. Ook in Turkije werd na 1970, zowel in de delta's langs de zuidkust als op het centraal plateau, de soort broedend aangetroffen. Na 1970 werd de Witstaartkievit bovendien op Cyprus regelmatig gedurende de voorjaars trek waargenomen. Dit zou er op kunnen wijzen, dat deze soort zijn areaal in westelijke richting uitbreidt. Als dwaalgast is de vogel meermalen in het zuidwestelijk deel van de U.S.S.R. waargenomen en verder in Zuid-Frankrijk (1840), Algerije (vóór 1858), Tunesië (1960), Malta (1864 en 1869), Griekenland (1958 en 1966) en Oostenrijk (1968 en 1975) (Glutz von Blotzheim, Bauer & Bezzel, 6, 1975). De Texelse waarneming betreft dus het eerste geval voor West-Europa. Er is echter ook al een nog westelijker waarneming: 12 t/m 18 juli 1975, Packington, Warwickshire, Engeland („was observed by many hundreds of birdwatchers”, unchecked reports, British Birds, 68, 1975, p. 476). Dit exemplaar arriveerde op dezelfde dag, dat op Texel de foto's werden gemaakt; aangezien de plaatsen geografisch ca. 450

kilometer uit elkaar liggen, is het onwaarschijnlijk, dat het dezelfde vogel is geweest.

C.N.A.: Bevestigde waarneming. Plaats in de „Avifauna van Nederland”, 1970: vóór *Chettusia gregaria*.

SUMMARY

A White-tailed Plover *Chettusia leucura* was observed from July 9th-12th 1975 in a wet valley in the dunes of the island of Texel. The bird was photographed. Some remarks are made on some characteristic identification marks in connection with illustrations in some books.

LITERATUUR

- Ali, Sálím & Ds. Dillon Ripley 1969, Handbook of the Birds of India and Pakistan, Vol. 2 Bombay.
- British Birds, 68, 1975, p. 476.
- Dementiev, G. P. and N. A. Gladkov 1969, Birds of the Soviet Union, Vol. III.
- Glutz von Blotzheim, Urs N., Kurt Bauer & Einhard Bezzel 1975, Handbuch der Vögel Mitteleuropas, Band 6 Wiesbaden.
- Heinzel, H., R. S. R. Fitter en J. F. Parslow 1973, De Europese vogels in kleur, Amsterdam/-Brussel.

Adres: Fonteinsweg 9, Texel.